

Rodzaje *Rubus* i *Crataegus* (Rosaceae) na Wysoczyźnie Ciechanowskiej

PAWEŁ MARCINIUK i KRZYSZTOF OKLEJEWICZ

MARCINIUK, P. AND OKLEJEWICZ, K. 2012. Genera *Rubus* and *Crataegus* (Rosaceae) in Wysoczyzna Ciechanowska region. *Fragmenta Floristica et Geobotanica Polonica* 19(2): 415–419. Kraków. PL ISSN 1640-629X.

ABSTRACT: As the result of the research, conveyed between 2005 and 2008 in the area of Wysoczyzna Ciechanowska, distribution of the 10 species of the genus *Rubus* (*R. plicatus*, *R. nessensis*, *R. schnedleri*, *R. rudis*, *R. ×pseudidaeus*, *R. corylifolius*, *R. gracilis*, *R. gratus*, *R. laciniatus*, *R. orthostachys*) and 5 species and one triple hybrid of the genus *Crataegus* (*C. monogyna*, *C. rhipidophylla*, *C. ×subsphaericea*, *C. ×macrocarpa*, *C. pedicellata*, *C. monogyna* × *C. rhipidophylla* × *C. laevigata*), have been presented in the system of ATPOL squares.

KEY WORDS: *Rubus*, *Crataegus*, *Rosaceae*, distribution, Wysoczyzna Ciechanowska region, Poland

Paweł Marciniuk, Zakład Botaniki, Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny, ul. B. Prusa 12, 08-110 Siedlce, Polska; e-mail: pawelm@uph.edu.pl

Krzysztof Oklejewicz, Zakład Botaniki, Uniwersytet Rzeszowski, ul. Cegielniana 12, 35-959 Rzeszów, Polska; e-mail: koklej@univ.rzeszow.pl

WSTĘP

Stan zbadania rozmieszczenia jeżyn i głogów na obszarze mezoregionu Wysoczyzna Ciechanowska jest słaby i nierównomierny. Jest to m.in. wynikiem problemów taksonomicznych występujących w tych dwóch rodzajach i zmieniających się w przeszłości kryteriów wyróżniania gatunków głogów i jeżyn. Dopiero prace CHRISTENSENA (1992) oraz WEBERA (1995), HOLUBA (1995) i ZIELIŃSKIEGO (2004) po części rozwiązały te problemy. Z Wysoczyzny Ciechanowskiej tylko dla gatunków pospolitych i łatwo rozpoznawalnych, jak *Rubus idaeus*, *R. saxatilis*, *R. plicatus*, *R. nessensis* i *Crataegus monogyna* znane są z literatury stanowiska z centralnej części mezoregionu. Pozostałe gatunki – *Rubus schnedleri*, *R. orthostachys*, *R. fabrimontanus* i *Crataegus rhipidophylla*, znane są z pogranicza Wysoczyzny Ciechanowskiej i Doliny Dolnej Narwi (GŁOWACKI 1999; ĆWIKLIŃSKI & GŁOWACKI 2000; ZAJĄC & ZAJĄC 2001; ZIELIŃSKI 2004).

Taksonami nowymi dla mezoregionu są: *Rubus nessensis* subsp. *scissoides*, *R. rudis*, *R. ×pseudidaeus*, *R. gracilis*, *R. gratus*, *R. laciniatus* oraz *C. ×subsphaericea* i *C. ×macrocarpa*.

Wszystkie publikowane w niniejszej pracy stanowiska opierają się na materiale zielnikowym zebranym w latach 2005–2008. Rodzaj *Rubus* oznaczony został przez prof. Jerzego Zielińskiego, który także oznaczył lub zrewidował oznaczenia niektórych głógów, np. potrójnego mieszańca *Crataegus monogyna* Jacq. × *C. rhipidophylla* Gand. × *C. laevigata* (Poir.) DC.

Stanowiska poszczególnych taksonów zlokalizowano w siatce ATPOL o boku 2,5 km (ZAJĄC 1978), opis uzupełniono o nazwę najbliższej miejscowości i datę zbioru.

Nazwy gatunków podano za MIRKIEM i in. (2002), nazwy i granice mezoregionów geograficznych przyjęto za KONDRACKIM (2002).

WYKAZ STANOWISK

Rubus plicatus Weihe & Ness

EC0530: Duczynin koło Chorzeli, 20.10.2008; EC3530: Nałęczce, 2.06.2008; EC3613: Rezerwat „Zwierzyniec”, blisko drogi Łazy – Przasnysz, 29.09.2007; EC3702: Nowy Krasnosielc, 18.10.2008; EC3710: Łazy koło Krasnosielca, las przy drodze do Przasnysza, 29.09.2007; EC4313: Trzcianka, 22.07.2008; EC4513: Żbiki, 17.06.2008; EC4520: Długoleka, 14.06.2008; EC4712: Zacisze, 12.09.2007; EC4720: Obludzin, 18.10.2008; EC4723: Dąbrówka, 19.06.2008; EC4731: Janikowo, 21.07.2006; EC5420: Mieszki-Różki, 9.06.2008; EC5421: Bieńki-Śmietanki, 9.06.2008; EC5521: Gogole Wielkie, 29.05.2008; EC5531: Rożkowo, 15.06.2008; EC5612: Żabin Karniewski, 1.09.2006; EC5622: Czarnostów Polesie, 3.09.2006; EC5623: Pomaski Małe, 1.09.2006; EC5701: Makowica, 4.07.2006; EC5701: Maków Mazowiecki, 4.07.2006; EC5702: Wąski Las, 15.07.2006; EC5703: Wąski Las, 15.07.2006; EC5712: Smrock, 15.07.2006; EC5713: Smrock Kolonia, 15.07.2006; EC5721: Ciepielewo, 16.09.2007; EC5730: Dzierzanowo, 27.08.2006; EC5731: Laski, 16.09.2007; EC5800: Tłuszcz, 30.05.2008; EC6503: Osiek, 26.06.2008; EC6511: Ostaszewo Begno, 11.06.2008; EC6532: Wiatraki, 3.05.2008; EC6611: Pękowo, 20.07.2007; EC6631: Lipniki Stare, 8.09.2007; EC6631: Majorat, na E od wsi, 3.06.2008; EC6632: Lipniki Nowe koło Pułtuska, 8.09.2007; EC6700: Chmielewo, 16.09.2007; EC6910: Cygany, 20.07.2007; EC7402: Jużynek, 30.05.2008; EC7413: Świercze, 15.06.2008; EC7532: Kędzierzawice, 11.06.2008; EC7711: Bulkowo, 8.09.2007; EC8502: Poniaty Cibory, 12.07.2005; EC8533: Popowo Borowe, 30.09.2007; EC8600: Mieszki Kuligi, 20.08.2008; EC8611: Błędostowo, 20.08.2008; EC8623: Pobyłkowo Małe, 2.07.2008; EC9421: Cegielnia-Kosewo, 30.05.2008; EC9531: Krubin, 9.06.2008.

Rubus nessensis W. Hall subsp. *nessensis*

EC3603: Bobino Wielkie, 12.06.2008; EC3621: Wyrąb Karwacki, 29.09.2007; EC4422: Opinogóra, 29.07.2008; EC4520: Długoleka, 14.06.2008; EC4733: Czerwonka Włociańska, 14.09.2007; EC5411: Grędzice, 9.06.2008; EC5432: Strusinek, 15.06.2008; EC5501: Pajewo Króle, 19.08.2008; EC5721: Ciepielewo, 16.09.2007; EC5830: Studzianki, 26.07.2008; EC6303: Sarnowa Góra, 12.08.2008; EC6402: Gołotczyzna, 9.06.2008; EC6403: Marusy, 16.06.2008; EC6501: Garnowo Duże, 26.06.2008; EC6520: Gotardy, 11.06.2008; EC6601: Kozłowo, 12.07.2007; EC6601: Trzciniec, 12.06.2008; EC6601: Dębiny, 10.06.2008; EC6611: Pękowo, 10.06.2008; EC6632: Lipniki Nowe, 8.09.2007; EC6700: Chmielewo, 16.09.2007; EC7402: Jurzynek, 9.06.2008; EC7412: Klukówek, 9.07.2007; EC7711: Bulkowo, 8.09.2007; EC8421: Ciekosyn, 23.08.2006; EC9412: Rezerwat Przyrody „Pomiechówek”, 5.08.2008; EC9511: Nowe Orzechowo, 30.07.2008; EC9601: Wólka Kikolska, 30.07.2008.

Rubus nessensis W. Hall subsp. *scissoides* H. E. Weber

EC3701: Nowy Krasnosielc (przy skrzyżowaniu do Grądów), 18.10.2008; EC4613: Obludzin nad Orzycem, 18.10.2008.

***Rubus schnedleri* H. E. Weber**

EC4501: Bartołydy, 7.08.2008; EC4620: Krasne, 12.08.2007; EC5721: Ciepielewo, 16.09.2007; EC6303: Sarnowa Góra, 12.08.2008; EC6730: Popławy, 8.09.2007; EC8512: Chrcynno, 8.08.2008; EC8633: Wierzbica, 8.08.2008; EC9613: Jadwisin, 8.08.2008.

***Rubus rudis* Weihe**

EC6422: Gąsocin, 19.08.2007.

***Rubus* ×*pseudidaeus* (Weihe) Lej.**

EC4600: Łaguny, 12.05.2008; EC4712: Krzyżewo Borowe, 1.09.2007; EC6631: Lipniki Stare, na N od wsi, 14.06.2008.

***Rubus corylifolius* Sm. agg.**

EC3710: Łazy koło Krasnosielca, 20.09.2007.

***Rubus gracilis* J. Presl & C. Presl**

EC5522: Wola Gołymińska, 18.08.2008; EC5810: Rostki Kaptury, 28.08.2008.

***Rubus gratus* Focke**

EC5830: Studzianki, 26.07.2008; EC6500: Wola Ostaszewska, 19.07.2008; EC7502: Kosiorowo, 10.07.2008; EC8623: Pobyłkowo, 8.08.2008; EC8633: Wierzbica, 8.08.2008; EC9413: Rezerwat Przyrody „Pomiechówek”, 5.08.2008; EC9611: Wójtostowo, 30.07.2008.

***Rubus laciniatus* Willd.**

EC4702: Rzechowo Wielkie, 12.08.2008; EC9601: Rezerwat Przyrody „Zegrze”, 30.07.2008.

***Rubus orthostachys* G. Braun**

EC9531: Krubin, 9.06.2008.

***Crataegus monogyna* Jacq.**

EC3431: Koziczyn, 12.07.2007; EC3503: Bartniki, 26.05.2007; EC3511: Klewki, 12.05.2007; EC3520: Rostkowo, 18.05.2008; EC3522: Przasnysz, 13.05.2008; EC3530: Nałęczce, 12.05.2007; EC3603: Bobino Wielkie, 12.05.2008; EC3612: Chodkowo Załogi, 28.05.2008; EC3613: Chodkowo-Kuchny, 29.09.2007; EC3613: Łazy koło Krasnosielca, 11.05.2008; EC3622: Nowe Helenowo, 12.08.2007; EC3710: Łazy, przy drodze do Przasnysza, 29.09.2007; EC3711: Nowy Krasnosielc, 1.09.2007; EC3720: Nowy Podoś, 11.05.2008; EC3730: Łazy, 29.09.2007; EC4303: Szulmierz, 22.07.2008; EC4313: Trzcianka, 22.07.2008; EC4323: Ropole Turzylinie, 22.07.2008; EC4422: Opinogóra, 16.08.2007; EC4433: Pałuki, 18.08.2008; EC4521: Grabowo Wielkie, 7.08.2008; EC4532: Milewo-Rączki, 12.05.2008; EC4731: Ulaski, 21.07.2006; EC5303: Ciechanów, okolice zamku nad Łydynią, 22.07.2008; EC5401: Pomorze, 9.06.2008; EC5420: Sokółówek, 19.08.2008; EC5421: Bieñki-Śmietanki, 9.06.2008; EC5422: Mężenino, 16.07.2006; EC5432: Strusinek, 22.07.2007; EC5501: Pajewo Króle, 19.08.2008; EC5521: Wola Gołymińska, 18.08.2008; EC5623: Pomaski Małe, 18.08.2008; EC5630: Grochy-Imbrzyki, 18.08.2008; EC5730: Dzierżanowo, 18.08.2008; EC5733: Magnuszew Duży, 24.06.2008; EC6333: Zawady, 30.05.2007; EC6402: Gołotczyzna, 9.06.2008; EC6501: Garnowo Duże, 26.06.2008; EC6503: Osiek, 26.06.2008; EC6503: Osiek Aleksandrowo, 19.08.2008; EC6510: Wola Ostaszewska, 20.08.2008; EC6520: Gotardy, 11.06.2008; EC6523: Nowa Borza, 20.08.2008; EC6620: Gzy, 20.08.2008; EC6631: Lipniki Stare, na N od wsi,

30.05.2007; EC6700: Chmielewo, 16.09.2007; EC7400: Gościmin Wielki, 3.06.2007; EC7532: Kędzierzawice, 7.08.2007; EC7602: Kokoszka, 12.05.2008; EC8412: Malczyn, 15.10.2006; EC8431: Błędostowo, 30.08.2007; EC8601: Wólka, 27.09.2008; EC9401: Goławice Pierwsze, 5.08.2008; EC9413: Rezerwat Przyrody „Pomieczówek”, 5.08.2008; EC9422: Pomieczówek, 12.05.2008; EC9531: Krubin, 9.06.2008; EC9602: Karolino koło Serocka, 8.08.2008; EC9610: Dębe, skarpa nad Zalewem Zegrzyńskim, 11.08.2008; EC9611: Jachranka, 27.09.2008; EC9613: Jadwisin, 8.08.2008; EC8411: Ciekosyn, 18.08.2005; EC9431: Brody Parcele, 18.08.2005.

Crataegus rhipidophylla Gand.

EC2531: Mchowo, 14.05.2008; EC3531: Turowo, 9.06.2006; EC4513: Żbiki, 8.06.2006; EC4603: Jaciążek, 15.10.2006; EC5322: Kownaty Żędowe, 23.07.2007; EC5411: Gredzice, 9.06.2008; EC5521: Gogole Wielkie, 23.07.2007; EC5531: Rożkowo, 22.07.2007; EC5721: Ciepielewo, 16.09.2007; EC5732: Laski, 28.05.2008; EC6602: las na E od Głodowa; EC6611: Pękowo, 10.06.2008; EC7402: Jużynek, 24.06.2007; EC7413: Świercze, 12.06.2007; EC8601: Mieszki Kuligi, 20.08.2008; EC9601: Wólka Kikolska, 22.07.2007; EC9610: Dębe, 2.07.2005; EC9611: Kikoły, 30.07.2008; EC4530: Kołaczków, 22.07.2007.

Crataegus ×*subsp. haericea* Gand.

EC3510: Grójec koło Przasnysza, 4.09.2008; EC3611: Cegielnia koło Przasnysza, 2.09.2008; EC4421: Kotermań, 26.05.2008; EC4530: Kołaczków, 19.08.2008; EC4623: Młodzianowo, 15.10.2006; EC6403: Marusy, 23.06.2008; EC6513: Borza Strumiany, 20.08.2008; EC6532: Wiatraki, 23.06.2008; EC7512: Brodowo, 14.08.2007; EC9411: Goławice Drugie, 5.08.2008; EC9601: Rezerwat Przyrody „Zegrze”, 30.07.2007; EC9622: Skubianka, 27.09.2008; EC9700: Serock, 20.08.2008.

Crataegus ×*macrocarpa* Hegetschw.

EC4600: Łaguny, 28.05.2007; EC4723: Dąbrówka, 20.05.2008; EC5510: Smosarz Dobki, 14.08.2007; EC7301: Kondrajec, 29.05.2007; EC9510: Kikoły, 26.08.2008.

Crataegus pedicellata Sorg.

EC8512: Chrcynno, 18.08.2008.

Crataegus monogyna Jacq. × *C. rhipidophylla* Gand. × *C. laevigata* (Poir.) DC.

EC6700: las na E od Chmielewa, 30.05.2008, *rev. J. Zieliński*

Podziękowania. Panu Prof. Jerzemu Zielińskiemu serdecznie dziękujemy za oznaczenie gatunków jeżyn oraz rewizję trudniejszych taksonów głogów.

LITERATURA

- CHRISTENSEN K. 1992. Revision of *Crataegus* sect. *Crataegus* and Nothosect. *Crataegiinae* (*Rosaceae* – *Maloideae*) in the old word. – Systematic Botany Monographs. The American Society of Plant Taxonomists **35**: 1–199.
- ĆWIKLIŃSKI E. & GŁOWACKI Z. 2000 Atlas florystyczny Doliny Bugu. – W: J. B. FALIŃSKI, E. ĆWIKLIŃSKI & Z. GŁOWACKI (red.), Atlas geobotaniczny Doliny Bugu. – Phytocoenosis Suppl. Cartogr. Geobot. **12**: 73–299.
- GŁOWACKI Z. 1999. Przyczynek do rozmieszczenia gatunków rodzaju *Rubus* (*Rosaceae*) w Polsce. – Fragn. Florist. Geobot. Ser. Polonica **6**: 83–86.

- HOLUB J. 1995. *Rubus* L. – ostrużiník (maliník, moruška, ostružinec, ostružiníček). – W: B. SLAVÍK (red.), Květena České Republiky **4**, s. 54–206. Academia, Praha.
- KONDRACKI J. 2002. Geografia regionalna Polski. s. 370. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- MIREK Z., PIĘKOŚ-MIRKOWA H., ZAJĄC A. & ZAJĄC M. 2002. Flowering plants and pteridophytes of Poland – a checklist. – W: Z. MIREK (red.), Biodiversity of Poland **1**, s. 442. W. Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Sciences, Kraków.
- WEBER H. E. 1995. *Rubus*. – W: G. HEGI (red.), Illustrierte Flora von Mitteleuropa, wyd. 3, **4(2)A**, s. 284–595, Blackwell Wissenschafts-Verlag, Berlin – Oxford.
- ZAJĄC A. 1978. Założenia metodyczne „Atlasu rozmieszczenia roślin naczyniowych w Polsce”. – Wiad. Bot. **22(3)**: 145–155.
- ZAJĄC A. & ZAJĄC M. (red.) 2001. Atlas rozmieszczenia roślin naczyniowych w Polsce. s. xii + 714. Nakładem Pracowni Chorologii Komputerowej Instytutu Botaniki Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.
- ZIELIŃSKI J. 2004. The genus *Rubus* (*Rosaceae*) in Poland. – Polish Bot. Stud. **16**: 1–300.

SUMMARY

In the paper the results of the research on the distribution of the genus *Rubus* and *Crataegus*, are presented. The research was conducted on the Wysoczyzna Ciechanowska Upland from 2005 to 2008. The sites of the species were localized in relation to the ATPOL grid square system (2.5 × 2.5 km) and the nearest village. In total new sites were reported for ten species of the genus *Rubus* and for six species of the genus *Crataegus*.

The new taxa for the Wysoczyzna Ciechanowska Upland flora were: *Rubus nessensis* subsp. *scisoides*, *R. rudis*, *R. ×pseudidaeus*, *R. gracilis*, *R. gratus*, *R. laciniatus*, *Crataegus ×subsphaericea* and *C. ×macrocarpa*.

Przyjęto do druku: 25.09.2012 r.